

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету
від 2.09.2021 р., протокол №01

НОВІТНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

(назва освітнього компоненту)

**ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни**

підготовки _____ магістр _____

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності спеціальності: 035 Філологія (українська мова та література) _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Філологія» _____

(назва освітньо-професійної програми)

Бердянськ, 2021

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Софія ФІЛОНЕНКО, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 17.06.2021 р., протокол №10.

© БДПУ, 2021 рік

©Філоненко, 2021 рік

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Новітня українська література» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Предметом навчальної дисципліни є система знань про сучасний український літературний процес та художню специфіку окремих літературних феноменів.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Теорія літератури (всі розділи).
2. Історія української літератури (всі розділи).
3. Порівняльне літературознавство (всі розділи).

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Новітня українська література» є: засвоєння магістрантами знань про сучасний український літературний процес та художню специфіку окремих літературних феноменів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Новітня українська література»:

1. Висвітлення провідних тенденцій сучасного українського літературного процесу.
2. Розкриття художньої специфіки найпомітніших літературних явищ та творчості окремих авторів.
3. Удосконалення навичок самостійної дослідницької роботи з літературознавчими джерелами, включно з електронними.
4. Розвиток умінь цілісного аналізу творів сучасної української літератури з точки зору різних теоретичних концепцій.

1.3. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики і літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p> <p>ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p>	<p>ПР 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного вдосконалення.</p> <p>ПР 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.</p> <p>ПР 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.</p> <p>ПР 6. Застосовувати знання про</p>

<p>СК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційних шлях розвитку вітчизняного і світового письменства.</p> <p>СК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.</p> <p>СК 4. Здатність здійснювати науковий синтез і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p> <p>СК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.</p>	<p>експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.</p> <p>ПР 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПР 10. Збирати й систематизувати мовні та літературні факти.</p> <p>ПР 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.</p> <p>ПР 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ПР 14. Створювати, аналізувати та редагувати тексти різних стилів та жанрів.</p>
---	---

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **3 кредити ЄКТС / 90 годин.**

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Тенденції українського літературного процесу ХХІ століття

Огляд української літератури початку ХХІ століття, її провідні тенденції. Наукові концепції сучасного літературного процесу. Літературна критика та її статус. Провідні літературні видання та інтернет-портали. Інфраструктура сучасного книжкового ринку. Літературні інституції. Українська література та її популяризація у світі. Проблема вивчення популярних жанрів української літератури в школі та університеті.

Змістовий модуль 2. Масова література в контексті сучасної культури

Проблема традицій і формування жанрової літератури в Україні. Масова література і популярна культура. Дискусія про український бестселер у критиці. Проблема читача жанрової літератури. Трансмедійність жанрової літератури.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Розвиток історичної прози та сімейної саги

Жанрове розмаїття сучасної історичної прози. Проблема пам'яті в історичних романах Василя Шкляра, Андрія Кокотюхи. Ретростилістика в романах Юрія Винничука, Софії Андрухович. Жанр сімейної саги у творчості Володимира Лиса, братів Капранових, Тетяни Белімової. Альтернативна історія у творчості Василя Кожелянка, Олександра Ірванця.

Змістовий модуль 4. Розвиток пригодницької літератури

Жанрові виміри пригодницької літератури (історико-пригодницька, воєнно-пригодницька, шпигунська історія). Пригодницький жанр і кінематограф. Технотрилери, тревелоги та психологічні драми у творчості Макса Кідрука.

Модуль 3

Змістовий модуль 5. Розвиток українського детективу

Формули і тренди сучасного українського детективу, трилера, нуару. Дискусія про український детектив. Історичні детективи і ретродетективи Владислава Івченка, Богдана Коломійчука, Валерія і Наталі Лапікур, Андрія Кокотюхи, Василя Добрянського, Лори Підгірної, Наталки Сняданко. Готичний детектив та роман про маніяка в українській літературі.

Змістовий модуль 6. Любовний роман і мелодрама в сучасному літературному процесі

Розвиток сентиментальної літератури в Україні, традиції та їх переосмислення. Творчість Ірен Роздобудько, Люко Дашвар, Галини Вдовиченко, Наталії Гурницької, Надії Гуменюк. Жіночий урбаністичний роман у творчості Ірени Карпи.

Рекомендована література

Базова

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
2. Проблема ідентичностей у сучасній українській літературі: виміри «Коронації слова»: монографія / наук. ред. Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. О. Бровко. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2018. 224 с.
3. Романенко О. Семіосфера української масової літератури. Текст. Читач. Епоха. Київ: Якубець А. В., 2014. 362 с.
4. Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: монографія / Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського; за заг. ред. С. В. Підпригори. Миколаїв: Іліон, 2014. 306 с.
5. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр. Донецьк: Ландон – XXI. 2011. 432 с.

Допоміжна

1. Белімова Т. Алхімія слова: вимір сучасного українського бестселера. *Слово і час*. 2017. № 11. С. 22–31.
2. Вольский Н. Н. Дело о «детективе без берегов». «Теоретические» споры о детективе и их практические результаты [Електронний ресурс]. *Вольский Н. Н. Легкое чтение. Работы по теории и истории детективного жанра*. Новосибирск: Издательство НГПУ, 2006. Режим доступу: <http://samlib.ru/d/detektiwklub/delo.shtml>.
3. Вулис А. В мире приключений. Поэтика жанра. Москва: Советский писатель, 1986. 384 с.
4. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблшмент: Збірка статей. Київ: Факт, 2006. 344 с.
5. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есе. Київ: Грані-Т., 2013. 548 с.
6. Даниленко В. Лісоруб у пустелі. Письменник і літературний процес. Київ: Академвидав. 2008. С. 119–136.
7. Домбровська М. Дефініції «масової літератури». *Слово і Час*. 2005. № 11. С. 54–65.
8. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів: Літопис, 2004. 384 с.

9. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. Київ: Академвидав. 2006. 500 с.
10. Кавелти Дж. Г. Изучение литературных формул ; [пер. с англ. Е. М. Лазаревой, вступ. заметка А. И. Рейтблата]. *Новое литературное обозрение*. 1996. № 22. С. 33–64.
11. Критика прози: статті та есеї / В. Неборак, І. Котик, М. Котик-Чубінська, М. Барабаш. Київ: Грані-Т. 2001. 328 с.
12. Лебединцева Н.М. Сучасна українська література : Навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили. 2007. 104 с.
13. Массовая литература сегодня: учеб. пособие / Н. А. Купина, М. А. Литовская, Н. А. Николина. Москва: Флинта: Наука, 2009. 424 с.
14. Нариси української популярної культури / [О. Гриценко, М. Стріха, В. Солодовник, Є. Кононенко, О. Різник]; Укр. центр культ. дослідж., Ін-т культ. політики. Київ: УЦКД, 1998. 760 с.
15. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура. Харків: Акта, 2005. 316 с.
16. Таранова А. «Велике нечитоме» і академічний канон: проникнення масової літератури до парадигми літературознавства. *Слово і Час*. 2008. № 11. С. 49–56.
17. Улюра Г. 34,9 млн відтінків сірого: бестселери десятиліття. Літакцент. 18.01.2020. URL: <http://litakcent.com/2020/01/18/34-9-mln-vidtinkiv-sirogo-bestseleri-desyatilittya/>
18. Філоненко С.О. Детектив, пригоди, фантастика: популярні жанри літератури і масової культури: навчальний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2020. 144 с.
19. Філоненко С.О. «Коронація слова»: 20 років популярної літератури. *Коронація слова: науково-довідкове видання / керівник проекту Струк Н.О.* Київ: Світ Успіху, 2019. С.38-43.
20. Філоненко С.О. Масова література в школі: заборонений плід чи простір нових можливостей? (частина 1). *Дивослово*. 2020. №10. С.35-42.
21. Філоненко С.О. Масова література в школі: заборонений плід чи простір нових можливостей? (частина 2). *Дивослово*. 2020. №11. С.37-44.
22. Що таке український бестселер? / В. Панченко, В. Даниленко, В. Шкляр, О. Яровий, Г. Сивокінь. *Слово і час*. 2003. № 2. С. 41–44.
23. Cawelti John G. Adventure, Mystery, and Romance. Formula Stories as Art and Popular Culture. University of Chicago Press, 1976. 344 p.
24. Cawelti John G. Mystery, Violence and Popular Culture. A Ray and Pat Browne Book, Popular Press, 2004. 432 p.
25. Gelder Ken. Popular Fiction: The Logics and Practices of a Literary Field. Abingdon: Routledge, 2004. 192 p.
26. MacCracken Scott. Pulp: Reading Popular Fiction. Manchester; New York : Manchester University Press, 1998. vi, 209 p.
27. Popular Culture: Production and Consumption [ed. by C. Lee Harrington and Denise D. Bielby]. Wiley-Blackwell, 2000. 368 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Сайт університету: <http://bdpu.org/> та бібліотеки: <http://bdpu.org/library.html> (дата звернення 10.08.2021 р.)
2. Буквоїд. URL: <http://bukvoid.com.ua/> (дата звернення 10.08.2021 р.)
3. Детективный метод. История детектива в кино и литературе. URL: <http://detectivemethod.ru/> (дата звернення 10.08.2021 р.)
4. Классический детектив: поэтика жанра (Електронна бібліотека статей) URL: <http://detective.gumer.info> (дата звернення 10.08.2021 р.)
5. Книжный ряд. Жанры. *Мир фантастики*. URL: <http://old.mirf.ru/articles.php?id=20> (дата звернення 10.08.2021 р.)
6. ЛітАкцент. URL: <http://litakcent.com/> (дата звернення 10.08.2021 р.)

7. Читомо. URL: <http://www.chytomo.com/> (дата звернення 10.08.2021 р.)
8. Metacritic – Movies. URL: <https://www.metacritic.com/movie> (дата звернення 10.08.2021 р.)
9. The Internet Movie Database (IMDB). URL: <https://www.imdb.com/> (дата звернення 10.08.2021 р.)
10. TV Tropes. The All Devouring Pop-Culture Wiki. URL: <https://tvtropes.org/> (дата звернення 10.08.2021 р.)

4. Методи навчання:

- За характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, дедуктивний, індуктивний.
- За рівнем самостійності розумової діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.
- За джерелом знань: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, інструктаж, робота з книгою); наочні (демонстрація, ілюстрація, спостереження); практичні (практична робота, вправа).
- За дидактичними цілями: методи організації навчальної діяльності, стимулювання і релаксації, контролю та оцінки.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

6. Система оцінювання.

7. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64			задовільно
50-57	E (задовільно)		
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни